ئێرانییەکان خەون بەچییەوە دەبینن؟

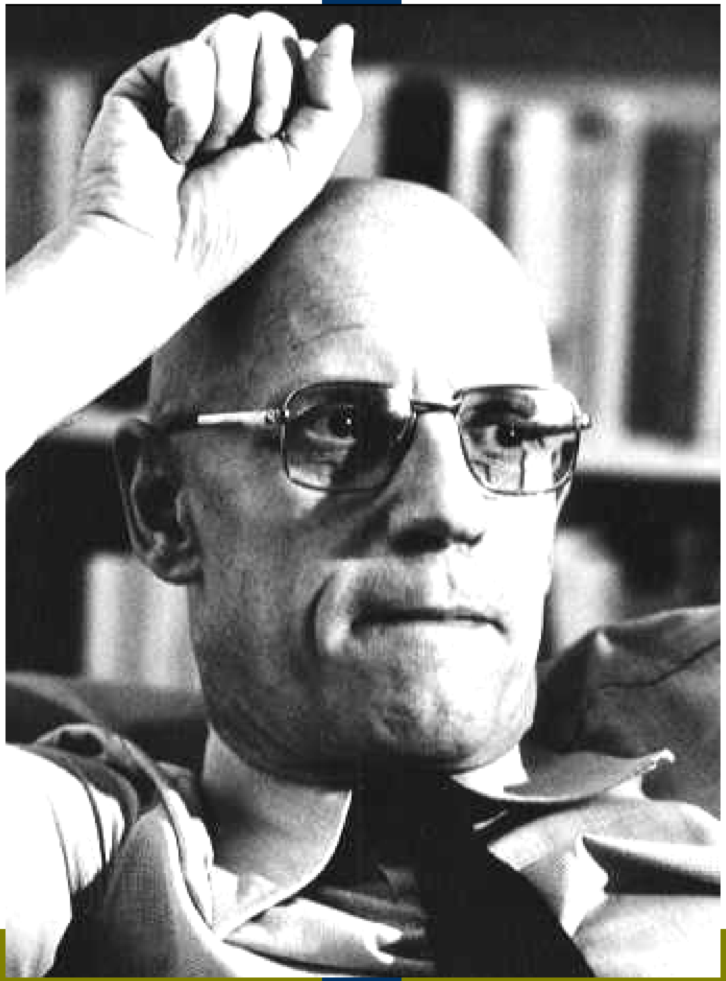

میشێل فۆکۆ
و. لە ئینگلیزیەوە: شاسوار کەمال محمود *

"هەرگیز بەویستەکانی ئەوان ناجولێینەوە.زیاتر لەوەی (ڤێتنام) یان پێناکرێت". دەمویست ولأمیان بدەمەوە بەوەی:ئەوان دەیانوویست، ئێوە ئاراستە بکەن کەمێك زیاتر لە ڤێتنام بەهۆی نەوت،بەهۆی ئەوەی رۆژهەلأتی ناوەراستە، بەلأم ئەمرۆ زیاتر ئامادەن ئەو کارە بکەن. دوای کامپ دیڤید، دەشێت ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا، رێگا بدات بە بالأ دەستبوونی سوریا، بەسەر لوبناندا و بەو هۆیەشەوە رێگا بە کاریگەری یەکێتی شۆڤیەت دەدات؟ئایا ویلایەتە یەکگرتووەکان ئامادەیە لەناوچەیەکی ئاوەها گرنگدا، ئامادە نەبێت؟ بەپێی بارزدۆخەکە،ئایا ویلایەتە یەکگرتووەکان رێگایان پێدەدات لە رۆژهەلأتەوە دەست وەردەنە ناوچەکە ، یان چاودێری پرۆسەی ئاشتی بکات؟

لەدووەم"هەینی رەشدا" ئایا ئەمریکا هانی شا دەدات بۆ تاقیکردنەوەی هێز؟ ژمارەیەکی تر لە دەرچووانی زانکۆ، مانگرتنە نوێیەکان، ئالۆزیەکان کە دووبارە دەستیان پێکردۆتەوە، ڤیستیڤالە ئاینیەکانی مانگی داهاتوو... دەتوانن ئەم هەلە دروست بکەن؟ پیاوە دەست ئاسنینەکە (موغادەم) ە سەرکردەی نوێی ساواك.

ئەمە جۆری پلانەکەیە، کە بۆ کاتی ئێستا نەگونجاوەو کەسیش حەزی پێ ناکات. بارودۆخەکە بەرەو نائارامی دەروات.هەندێك لە جەنراڵەکان دەتوانرێت پشتیان پێ ببەسترێت، بەلأم دیارنییە سوپا وابێت. لەهەندێك سۆنگەوە، پلانەکە بێسودە چونکە "هەرەشەی کۆمۆنیزم" نە لە دەرەوە نە لەناوەوە بوونی نییە، لەبەرئەوەی رق لێ بوون لە ئەمریکا، یەکسانە بەترس و نیگەرانی لە سۆڤیەت. ئایا راوێژکارەکانی شا ، پسپۆرە ئەمریکیەکان، تەکنۆکراتەکانی رژێم، یان گروپە سیاسیەکانی ئۆپۆزسیۆن (نەتەوەییەکان، یان سۆسیالستەکان) لەماوەی دوو هەفتەی رابردوودا لەسەر ئەوە رێکەوتوون کارێك بکەن "**ئازادی ناوخۆ**" زیاد بێت، یان چاوەرێ دەکەن، خۆی دەربکەوێت. لەکاتی ئێستادا شێوازی ئیسپانی باشە بۆ سەرکردایەتی کردنی سیاسی. ئایا ئەم شێوازە بۆ ئێران گونجاوە؟ زۆر کێشەی تەکنیکی هەیە. پرسیار لەبارەی کاتەکەیەوە هەیە: ئێستا یان دواتر، یان دوای روداوێکی تری توندوتیژ؟ پرسیار دەربارەی تاك هەیە: لەگەڵ یان بەبێ شا؟ لەوانەیە لەگەڵ کورەکەی،هاوسەرەکەی؟ ئایا پلانەکەی سەرەك وەزیران (ئەمینی) کە دەیویست سەرکردایەتی جولأنەوەکە بکات بەسەر نەچووە؟

شا و پیرۆزی

جیاوازی جەوهەری هەیە لە نێوان ئێران و ئیسپانیادا، سەرەرای ئەوەش شکست هێنانی گەشەپێدانی ئابووری لە ئێراندا رێگرە لەبەردەم چەسپاندنی بنەماکانی ئازادی، مودێرنە،رژێمی رۆژئاوایی. لەشوێنی ئەوە لەم چەند ساڵەی دوایدا بزوتنەوەیەکی فراوان لە خوارەوە گەشەی سەندوە، ئەم گەشەسەندنە بۆتە هۆی شڵەقاندنی ئەو پارتە سیاسیانەی لەسەرخۆ خۆیان رێك دەخست. ئەم بزوتنەوەیە نیو ملیۆن پیاوی رژاندە سەر شەقامەکان دژی تانك و ئامێرە سەربازیەکان. تەنها هاواریان نەدەکرد ، "بمرێ شا" ، بەڵکو لەگەڵیدا هاواریان دەکرد "ئیسلام،ئیسلام" خومەینی، ئێمە بە شوێنتەوەین خومەینی" تەنانەت دەیانگوت "خومەینی بۆ پادشایەتی"

بارودۆخی ئێران دەتوانرێت لەو سۆنگەوە لێی تێ بگەیت کە ململانێیە لە چوارچێوەی دروشمە ترادسیۆنەکان. دروشمەکانی شا ، دروشمە پیرۆزەکان. ململانێیە لەنێوان دەسەلأتدارێکی خاوەن سوپا و کەسێکی دەربەدەر کە تاراوگە. ململانێیە لەنێوان پیاوێکی دەست بەتاڵ لەگەڵ کەسێك جەماوەر داوایدەکات. ئەم وێنەیە هێزی خۆی هەیە، هاوکات ئاماژە بەراستیەکیش دەکات کە ملیونێك خۆبەخش ئامادەی مردنن. هەنگاونانی نەتەوە بەرەو "ئازاد بوون" لە جەماوەرەوە لە خوارەوە، نەك لەناوجەرگەی دەسەلأتەوە. ئەو گریمانە یەن پێدەڵێت، کە ئەم بزوتنەوەیە چەند گەشەی سەندوەو زۆر دوورتریش هەنگاو دەنێت. دوێنێ لەپاریس ، کە شوێنی حەوانەوەیەتی ، سەرەرای گوشارێکی زۆر ئایەتوڵلأ خومەینی "هەمووی کاولکرد".

خومەینی داوایەکی ئاراستەی قوتابیان کرد، لەهەمان کاتدا ئاراستەی سوپا و کۆمەڵگای مۆسڵمانی کرد و تیایدا داوای لێکردن کە ئەوان بەناوی قورئان و نەتەوایەتییەوە روبەڕوی ئەم ئاشتبونەوەیە دەبنەوە کە دەربارەی:

هەڵبژاردن و دەستور و شتی ترە...

ئایا پێشبینی دەکرێت لێکترازان لەنێوان پارتە ئۆپۆزسیونەکانی شا رووبدات؟ سیاسییەکانی پارتە ئۆپۆزسیون، دەیانەوێت گرەنتی ئەوە بەدەستبهێنن، کە پشتیوانیکردن لە خومەینی، دەبێتە هۆی بەهێزبوونیان بەرامبەر شاو ئەمریکا. سیاسییە نەیارەکان دەڵێن " ناوی خومەینی تەنها بۆ هاوارکردنە، چونکە ئەو هیچ پرۆگرامێکی نییە. نابێت ئەوەمان لەبیربچێت کە لەساڵی (1963) ەوە پارتە سیاسییەکان، کپکروان. ئێمە ئێستا پشت بە خومەینی دەبەستین، هەرکاتێکیش دیکتاتۆریەت رووخا ئەم تەمەش نامێنێت. ئەوەی مایەی دڵنیاییە زۆر بە زووی سیاسەت فەرمانەدەردەکات، ئەم وتار بێژەمان

لەبیردەچێتەوە،بەڵام هەموو ئەو خۆشییەی لەم هەفتەیەدا لە شوێنی حەوانەوەی ئایەتوڵا لە پاریس هەستی پێکرا و لەگەڵ هەموو ئەم هاتووچۆیەی کەسانی پایەبەرز بۆ لای ئایەتوڵا، پێچەوانەی ئەو خۆش باوەڕیەی سەرەوەیە. ئەمە بەڵگەی ئەوەیە، کە تەوژمێکی شاراوە لەنێوان ئەم پیاوە پیرە و هاوڵاتیاندا هەیە. ئەم پیاوە پیرەی بۆ ماوەی (15) ساڵ لە تاراوگە ژیاوە، خەڵکی ئێستا تەنها ناوی ئەو دەهێنن. لەچەند مانگی رابردودا، ئەم تەوژمە منی هەڵخڵەتاند، لەوکاتەوەی چەند شتێك لەبارەیەوە فێربووم ، ئەوکاتە کەمێك شەکەت بووم. دەمەوێت دان بەوە دابنێم، کە لەچەند کەسێکی زیرەکم گوێلێبووە دووبارەیان دەکردەوە:" **ئێمە دەزانین کە ئەوان چییان ناوێت ، بەڵام ئەوان نازانن چییان دەوێت".**

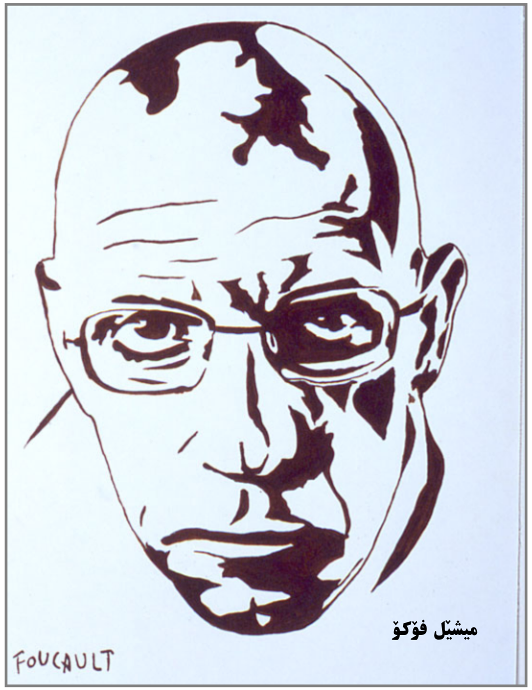

میشێل فۆکۆ

"چیت دەوێت؟" بەم پرسیارە لەناو مێشکمدا بەناو شەقامەکانی تاران و قوم دا پیاسەمدەکرد، زۆر وریابووم کەپرسیار لە سیاسییە باوەڕپێکراوەکان نەکەم. لەجیاتی ئەوە بڕیارمدا گفتوگۆی درێژ لەگەڵ: سەرکردە دینیەکان، خوێندکاران ڕۆشنبیرەکان (ئەوانەی حەزیان لە گرفتەکانی ئیسلام بوو) هەروەها لەگەڵ ئەو گەریلایانەی بەهۆی ململانێکانی ساڵی (1976)ەوە دوور خرابوونەوە، بڕیاریاندابوو بەشێوازێکی زۆر جیاواز لەناو کۆمەڵگادا درێژە بەکارەکانیان بدەن.

"چیت دەوێت؟" لەماوەی هەموو مانەوەم لەئێران بۆ تەنها جارێکیش گوێم لەوشەی **"شۆڕش"** نەبوو، بەڵام چوار جار لەپێنج جار کەسێك وەڵامی دەدایەوە: **"حکومەتی ئیسلامی"** ئەمە جێگەی سەرسوڕمان نەبوو. ئایەتوڵا خومەینی وەڵامە پاراوەکانی دابووەوە ڕۆژنامەنوسان، ئەم وەڵامانەش کاریگەریان وەك خۆیان مابوو. ئەم وەڵامە چی دەگەیەنێت لەوڵاتێکی وەك ئێراندا، کە موسڵمانان پێکهاتەیەکی سەرەکین، نەعەرەب و نەسونەی تێدایە، بەمەش هەستیاریان بۆ پان-عەرەبیزم و پان- ئیسلامیزم لەهەندێك کەس کەمترە؟

لەراستیدا ئیسلامی شیعە، هەندێك تایبەتمەندی نیشاندەدات، کەڕەنگی تایبەتی بە"حکومەتی ئیسلامی" دەبەخشێت. سەبارەت بەستراکتۆری ڕێکخراوەییان سیلسیلەی هەرەمی پیاوانی ئاینی بوونی نییە. هەندێك سەربەخۆیی لەنێوان پیاوانی ئاینی هەیە، گرنگی دەدرێت بەدەسەڵاتی پاکی ڕۆحی. دەسەڵاتی پیاوی ئاینی، بریتیە لە سەداو ئاراستەکردن، بەمەبەستی دروستکردنی کاریگەری. ئەمە هەموو ستراکتۆری ڕێکخراوەییانە. بەپێی باوەڕی شیعەکان پرنسیپێك هەیە ئەویش ئەوەیە کە**(ڕاستی)** تەواو نەبووە, لەلایەن دوایین پێغەمبەرەوە(د.خ.و) کۆتایی نەهاتووە، قۆناغێکی تر لەئاشکراکردن دەستپێدەکات.

قۆناغی تەواو نەبوونی ئیمامەکان.کە لەڕێگای وشەکانیانەوە، نموونەکانیانەوە، هەروەها لەڕێگەی شەهیدبوونیانەوە، ڕۆشنایی هەڵدەگرێت. هەمیشە وەکو خۆیەتی و هەمیشەش گۆڕاوە. ئەوە ئەو ڕوناکیەیە لەتوانایدایە یاسا لە ناوەوە ڕۆشن بکاتەوە. تەمەنی دواییان دروست نەبووە، بۆ ئەوەی بپارێزرێت، بەڵکو بۆ ئەوەی بەپێی ڕۆژگار مانای ئەو ڕۆحانیەتەی هەڵیدەگرێت، ڕوونی بکاتەوە. ئەم دوانزە ئیمامە بەتەواوەتی غائب نین، ئەوە خەڵکە داوایان لێدەکات دەربکەون، بەمەبەستی ڕونکردنەوەی زۆرتری ڕاستی.

زۆر باسکراوە لەلایەن شیعەوە کەهەموو هێزێك خراپە ئەگەر هێزی ئیمام نەبێت. وەك دەبینین شتەکان زۆر زیاتر ئاڵۆزن. ئەمە ئەوەیە کە ئایەتوڵا (شاریاتمادارى) لەیەکەم چاوپێکەوتنی پێی وتم:**"ئێمە چاوەڕێی گەڕانەوەی ئیمامین."** بەڵام ئەمە مانای ئەوەنییە واز لە گریمانی حکومەتی باش بهێنین. ئەمە وەك ئەوە وایە، کە مەسیحیەکان دەیانەوێت بەدەستی بهێنن، هەروەها ئێوەش چاوەڕێی ڕۆژی بڕیاردانن (ڕۆژی دوایی.و) لەوکاتەدا کە ئایەتوڵا پێشوازی لەمن دەکرد ، دەورە درابوو بە چەند ئەندامێك لە کۆمیتەی مافەکانی مرۆڤی ئێران.

شتێك پێویستە ئاشکرابێت بە **"حکومەتی ئیسلامی"** هیچ کەس لەئێران مەبەستی ئەوە نییە کە پیاوە ئاینییەکان،

کۆنترۆڵی حکومەت بکەن، بەڵکو بە بۆ چوونی من دوو مانای هەیە:

- "یۆتۆپیایەکە بەبیٚ ناوەڕۆك"
- "ئایدیایەکە" زۆر بەیان وایان بە من وت،

بەهەرشێویەك بێت ئەمە شتێکی کۆن و دوورە .نەتەوە گەڕاوەتەوە بۆ ئەوەی کە پێغەمبەر (د.خ.و) هێناوەیەتی هاوکات گەشەسەندن و نوێبونەوەیە، لەو شوێنەی وەستاوە. بەهەوڵدان بەدوای ئەم ئایدیایەوە بە بۆ چوونی من بەرامبەر شەرعیەت شتێکی بناغەییە بەرامبەر بڕوا بوون بەداهێنەرێتی ئیسلام. دەسەڵاتی ئاینی بۆ منی رون کردەوە، ئەمە کارێکی زۆری دەوێت لەلایەن: پیسپۆرانی ئاینی و مەدەنی زانایان و بڕواداران بەمەبەستی تیشك خستنە سەر ئەو گرفتانەی، کە وا پیشاندراوە قورئان وڵامیکی تەواوی پێنیە بۆیان. هەرکەسێك دەتوانیێت ئاراستە گشتییەکان بزانیێت:ئیسلام ریٚز لەکار دەگرێت, هیچ کەس مەحروم ناکات لەبەری رەنجی خۆی, دەبێت پێداویستییە سەرەکیەکانمان بۆ دابین بکرێت و نابیێت لەلایەن کەسەوە کۆنترۆڵ بکرێت , ئازادیەکان ریٚگەیان پیٚ دەدرێت، مومارەسەی ئازادی خۆیان بکەن، بەمەرجێك نەبێتە هۆی ئازاردانی کەسانی دی, کەمە نەتەوایەتیەکان پارێزگاریان لێدەکرێت و بەئازادانە دەژین بەو مەرجەی ئازاری زۆرینە نەدەن. پیاوان و ژنان یەکسان دەبن، بە لەبەر چاوگرتنی جیاوازیە سروشتییەکانی نێوانیان. دەبێت بڕیار لەلایەن زۆرینەوە بدرێت. دەبێت سەرکردە بەرپرس بێت بەرامبەر خەڵك و تاکەکەس، وەك ئەوەی لە قورئاندا هاتووە.

زۆر جار وتراوە پێناسەکانی حکومەتی ئیسلامی تەواونییە.بەپێچەوانەوە ئەو پێناسانە بە بۆ چوونی من ناسراون ، بەڵام رونکردنەوەکان جێی دڵنیایی نین. من دەمووت " ئەوانە بناغەی سیغەی دیموکراسین –بۆرژوازو سۆشیالیزم– لەسەدەی هەژدەوە ئێمە دووبارەیان دەکەینەوەو لە وتنیان نەوەستاوین" راستەوخۆ ئەم وەڵامەیان دەدامەوە: "قورئان زۆر پێش فەیلەسوفەکانی ئێوە، ئەوەی ئاشکرا کردوە،ئەگەر مەسیحیەت و ژیانی پیشەسازی رۆژئاوا، ماناکانیانی لەدەستداون، ئەوا ئیسلام دەتوانیێت مانا و کاریگەریان بپارێزێت".

لەسەرەتادا ئەم بزوتنەوەیە بە ئامانجی بەخشینی رۆڵێکی بەردەوامە لەژیانی سیاسیدا بۆ ستراکتۆری باو لە کۆمەڵگای ئیسلامیدا. حکومەتی ئیسلامی رێگا دەدات بە چالاکی بەردەوامی ئەو سەنتەرانەی لە مزگەوت و کۆمەڵگا ئاینیەکان دروست بوون، بەمەبەستی بەرگریکردن بەرامبەر رژێمی شا. بۆ نموونە:. دە ساڵ لەمەوبەر زەمین لەرزەیەك لەشاری فیردوس روویدا، تەواوی شارەکە پێویستی بە ئاوەدانکردنەوە بوو، بەڵام لەوکاتەوەی کە پلانی ئاوەدانکردنەوە بۆ شارەکە دانرا، شتێکی ئەوتۆ جێبەجێنەکرا کە دڵی جوتیار و پیشەگەری سادەش ڕازی بکات، ئەوان سەرکەوتووبوون بەرێنمایی سەرکردەی دینییەکان لە تەواوی هەرێمەکە، پارەو داهاتیان کۆکردەوەو کەمێك لەولاترەوە شوێنی نیشتەجیٚ بوون و ئاو و پێدوایستی خەڵکیان رێکخست، ناوی شارەکەیان نا (اسلامیە). زەمین لەرزەکە فرسەتێکی باش بوو بۆ بەکارهێنانی ستراکتۆری ئاینی، نەك وەك سەنتەری بەرگری بە تەنها، بەڵکو وەك سەرچاوەی داهێنانی سیاسیش., ئەمە ئەو خەونەیە کاتێك یەکێك باس لە حکومەتی ئیسلامی دەکات.

ئێستایەکی نادیار

یەکێك تر خەون بە بزوتنەوەیەکی جیاوازەوە دەبینێت کە پێچەوانەی یەکەمەو و رێگا بە ناساندنی ڕەهەندی روحی دەدات، لەناو ژیانی سیاسیدا، بەمەبەستی ئەوەی وەك هەمیشە نەبێتە رێگر بۆ ڕۆحیانەت، بەڵکو وەك سروشتی خۆی سروشتی بێت. ئەمە ئەو سێبەرەیە کە بەدوای ژیانی سیاسی و ئاینی ئەمرۆی ئێرانەوەیە. ئەوا (عەلی شەریعەتی) کە مردنی دووساڵ لەمەو پێشی پلە و ئیمتیازاتێکی زۆری دایە لەناو شیعەگەریدا لە ئێستایەکی نادیاردا. لەماوەی خوێندنی لە ئەوروپا عەلی شەریعەتی کە لە ژینگەیەکی ئاینی پەروەردە بووە، لەپەیوەندیدا دەبێت لەگەڵ سەرکردەکانی شۆرشی جەزائیری، لەگەڵ زۆر بزوتنەوەی چەپی مەسیحی، لەگەڵ بزوتنەوەی نامارکسی سوشیالیزم. دوایی هاتەوە بۆ مەشهەد لەویٚ دەستیکرد بە وەی کە مانای ڕاستەقینەی شیعە گەرایی، تەنها ئەوە نییە کە لەسەدەی حەڤدەوە لەسەری پەروەردە بووین، بەڵکو دەبێت بچێتە ناو ڕۆحی دادگەری کۆمەڵایەتی و یەکسانی وەك ئەوەی ئیمامی یەکەم مژدەی داوە. بەخت یاوەری بوو لەوەدا، کە چەوساندنەوە ناچاریکرد، بچێت بۆ تاران و لەویٚ لە دەرەوەی زانکۆ خەڵکی فێربکات، لەویٚ لە ژورێکدا کە لەناو مزگەوتدا بۆی ئامادەکرابوو، قسەی بۆ رایگشتیدەکرد، سەرەتا تەنها ئەو بوو پاشان هەزارانت دەبینی لە: خوێندکاران،مەلاکان،ڕۆشنبیران،خەڵکی میانڕەو لە دەوروبەری بازار،خەڵکانی دی کە لە پارێزگاکانەوە هاتبوون، شەریعەتی وەك شەهیدێك

مرد،کتێبەکانی قەدەغەکران. ئەوکاتە دەستی هەڵگرت کە باوکی لەجیاتی ئەو خرایە زیندانەوە، دوای ساڵێك لەزیندان،ماوەیەکی کورت پاش چوونی بۆ تاراوگە مرد، بە شێوازیك کەم کەس قبوڵ دەکات ئەو مردنە سروشتی بێت. رۆژێك دوای ئەوە لە خۆپیشاندانێکی فراواندا ناوی ئەو تەنها ناو بوو لەپاڵ ناوی خومەینیدا.

داهێنەرانی دەوڵەت

هەست بە ئاسودەیی ناکەم کاتێك باس لە حکومەتی ئیسلامی دەکرێت وەك (ئایدیایەك، یان خەیاڵێك). جگە لەوە ئەوەم بۆ رووندەبێتەوە، کە ئەمە فۆرمێکە لە (ئیرادەیەکی سیاسی) ئەوەم بۆ ڕووندەبێتەوە بە سیاسی کردنی پێکهاتەکان، کە چەند بەشێکی لێکجودا نەبووەوەی سیاسی و کۆمەڵایەتی بەمەبەستی، وەڵامدانەوەی کێشەکانی ئێستا. ئەمە هەوڵێکە بۆ کردنەوەی ڕەهەندی روحی لەسیاسەتدا.

بەشێوەیەکی کوت ئەم ئیرادە سیاسیە دوو پرسیار دەوروژێنێت:

1.ئایا تەواو ڕوونە (چارەسەری ئەمینیی) کە لەلایەن شاو وڵاتانی دەرەوەی پەسەندکراوە ڕەفزبکەین یان بێ دوو دڵی ئیمتیازاتی ئاینی قبوڵ بکەین؟

2.ئەم ئیرادە سیاسییە کە بە قوڵی ڕۆچۆتە خواریّ، بەسە بۆ ئەوەی ببێتە فاکتەرێکی بەردەوام لەژیانی سیاسی ئێران، یان دەرەوێتەوە، وەکو هەورێك کاتێك ئاسمانی سیاسەت ساماڵ دەبێت یان دەتوانین باسی پرۆگرام و حیزبایەتی و دەستوور و پلانەکان و شتی تر بکەین.

سیاسیەکان لەوانەیە بڵێن بۆ وەڵامدانەوەی ئەو دوو پرسیارە، پێویستمان بە چەند(**تاکتیکێك**) هەیە. لەگەڵ ڕژێم بۆ ئەو (ئیرادە سیاسیە) دوو پرسیار بەلامەوە گرنگە یەکەمیان لەسەر ئێران و چارەنوسە تایبەتەکەیەتی. لەبەرەبەیانی مێژووەوە فارسەکان دەوڵەتیان دروست کردووەو مۆدێلی ئیسلامیان لەگەڵ تێکەڵکردوە، لەهەمان ئەو ئیسلامەدا ئاینێك وەرگیراوە، کەسەرچاوەی بێ سنوور دەداتە خەڵکی، بۆ بەرگریکردن بەرامبەر هێزی دەوڵەت. لەم ئیرادەیەدا بۆ حکومەتی ئیسلامی، کەسێك دەتوانێت ئاشتبوونەوە، دژیەك،یان شتی نوێ دەبینێت.

پرسیارەکەی ترم تایبەتە بەم پارچە بچوکەی سەر گۆی زەوی، لە ڕوخساری دەرەوەو ناوەوە، ستراتیژی گرنگی هەیە لەسەر ئاستی جیهانی . بۆ ئەو خەڵکانەی لێرە دەژین سەرچاوەی گەڕان چییە تەنانەت بۆ بژێوی ژیانیان لەبەر ئەوەی ئەم شتەمان لەبیرکردووە لەکاتی ڕێنسانسەوە، گرفتی زۆری مەسیحیەت،سیاسەتی روحانی، ئێستا گوێم لێیە فەرەنسیەکان پێدەکەنن بەڵام هەڵەن...

میشێل فۆکۆ

سەرچاوە: ئینتەرنێت

***نوێنەری ماکمیلان بۆ پەروەردە لە کوردستان**

<u>تێبینی</u>:ماکمیلان بۆ پەروەردە بە هاوکاری وەزارەتی پەروەردەی حکومەتی هەرێمی کوردستان هەڵدەستێت بە گۆڕینی پرۆگرامی زمانی ئینگلیزی لەسەرتاسەری هەرێمدا لە پۆلی یەکەمی سەرەتاییەوە تا پۆلی شەشەمی ئامادەیی.